DIN GALERIA PORTARILOR CELEBRI

LEV IAȘIN
—„Zamora“ zilelor noastre—

Are două pasiuni: plimbările prin pădure și pescuitul. Ambele îi dau liniște, îl fac oaspete al naturii. În afară de acestea, este și portar de fotbal. Dacă în mijlocul arborilor sau pe malul apei, Iașin este un taciturn, pe gazon el vorbește, vorbește și pentru restul zilei. Lev Iașin, eroul nostru, este considerat cel mai bun portar al lumii. A fost numit „portarul secolului“ și — în 1963 — jucătorul nr. 1 al Europei. A participat la trei campionate mondiale.

Această glorie are dezavantajul oricărei glorii. Microfoane se întind în fața ta, reporterii stau la pîndă și ești întrebat, întrebat și iar întrebat. Pentru astfel de situații, Iașin și-a pus la punct o anumită tehnică de vorbire. Răspunde scurt, precis, și spune cîteodată în cinci cuvinte mai mult decît spun alții în cinci fraze. În plus, ai certitudinea că a vorbit despre problemele fotbalului cel mai îndreptățit om.

GÎNDURI DESPRE VIITOR

— Sînteți în vîrstă de 38 de ani. Cum vă imaginați viitorul dv.?

— Recordul de longevitate al lui Sir Matthews e greu de bătut, dar vreau totuși să încerc să fiu prezent și la Campionatul mondial din 1970 din Mexic.

— Împliniți atunci 41 de ani?

— Da. Dar important pentru calitățile unui jucător nu este vîrsta. De cîte ori nu aflăm că x sau y trebuie să se gîndească la retragerea din viața sportivă fiindcă a împlinit 30 de ani! De ce? Experiența contează foarte mult în sport, mai ales în fotbal!

Iașin în 1970 în Mexic? Ar fi o carieră de fotbalist-portar fără sfîrșit!

Totuși odată omul cu palmele lui mari va trebui să-și încheie cariera.

— Aveți de gînd să renunțați definitiv la fotbal sau să continuați activitatea sportivă ca antrenor?

— Da și nu. Dacă am să continui, aș vrea să lucrez numai cu copiii.

„Dacă omul învață să meargă singur se împiedică“, spune un vechi proverb rusesc. Și Iașin s-a împiedicat mult, cînd a făcut primii pași în sport. Născut la 22 octombrie 1929, într-o familie de muncitori, a avut o copilărie grea din cauza războiului. La 14 ani a intrat ca ucenic într-o uzină din Moscova. A fost rabotor și frezor. Cu toate că erau timpuri foarte grele, s-a interesat, ca tot tineretul din Moscova, de sport.

PRIMII PAȘI

Puțin timp după ce a adus primul salariu în casă, a venit și cu primul premiu cîștigat la sport: o carte pentru o participare fructuoasă la concursul de scrimă pe fabrică. După cîteva săptămîni a prezentat părinților o diplomă pe care o primise după cîștigarea unui turneu de șah. Aceste premii l-au ambiționat foarte mult. Iar cînd, în 1949, hocheiul a început să cunoască o mare dezvoltare, s-a gîndit să practice acest joc, deși nu știa să patineze prea bine.

Un antrenor a observat însă că Iașin avea reflexe foarte bune și, cu fizicul lui impunător, acoperea foarte bine poarta. În decurs de numai doi ani a devenit un portar de hochei formidabil. Cu echipa Dinamo cîștiga și campionatul și Cupa unională: o carieră fulgerătoare pe care o visează mulți, dar puțini o realizează. Lev, o fire neliniștită, nu era însă mulțumit. Acest tînăr, de 1,80 m. considera că poarta mică de la hochei e incomodă și îi anchilozează mișcările. Fiindcă făcea parte din clubul Dinamo a putut trece fără greutate la fotbal unde se antrena cu rezervele echipei din prima categorie. Noii lui colegi s-au bucurat că talentul cu adevărat universal al lui Lev era suficient și pentru un portar de fotbal. Dar, pe acest drum, ambiția lui avea să întîlnească o barieră. Această barieră era Homici, considerat pe acele timpuri ca cel mai bun portar al Uniunii Sovietice.

Dar orice barieră se ridică odată. La derbiul moscovit între Dinamo și Spartak, Homici s-a accidentat și, cu totul nepregătit, Iașin i-a luat locul, cu mari emoții, în poartă. Răsuna în el cuvintele antrenorului: „Acum arată ce știi!“

Și Iașin a arătat. După prima fază la poarta sa, a scos... mingea din plasă. Antrenorul însă n-avea încotro. Nici în meciul următor, cu Tbilisi, Iașin nu s-a arătat mai inspirat. Dinamo luase conducerea cu 4—1, dar a fost egalată în două minute. Spre norocul lui Lev echipa din Moscova a cîștigat totuși cu 5—4, astfel încît critica s-a arătat mai blîndă și, după un timp, iarăși i s-a acordat o șansă.

Într-un astfel de zig-zag a început cariera, care mai tîrziu i-a adus superlativul de cel mai bun portar al lumii.

„AL PATRULEA FUNDAȘ“

În 1952, cînd Homici s-a retras, locul lui a fost luat definitiv de Lev, care a îmbrăcat chiar și același echipament, renumit mai ales prin mănușile negre. În primul lui an, ca titular, Dinamo a cîștigat cupa și numele lui a devenit repede foarte cunoscut. Mai ales că introdusese un nou stil în jocul portarului. Ieșirile sale din poartă, uneori chiar dincolo de careu, au fost remarcate în toată lumea, aducîndu-i însă, la început, mulți adversari. Iașin a renunțat la acest stil de joc foarte tîrziu. La meciul Argentina—U.R.S.S., care s-a jucat în 1961 la Buenos Aires, Iașin a fost mult comentat. Președintele Federației argentiniene, Colombo, a exclamat: „Ce face acest băiat? O să-l coste“. Dar cînd aceste ieșiri s-au repetat, și nu fără succes, el și-a dat seama că Iașin nu se aventurează, ci stilul acesta făcea parte din concepția lui de portar. După joc, Colombo a declarat: „Astfel de portar nu am mai văzut. Iașin este formidabil. Ieșirile sale nu erau întîmplătoare, ci metodice și tactice. El devenea de multe ori al patrulea fundaș“.

Iașin a renunțat după un timp la ieșirile sale, care lăsau impresia senzaționalului, și s-a încadrat în noul sistem de joc al portarului. El susține astăzi: „Cu cît un portar știe să joace mai bine fără minge, cu atît mai mult poate să influențeze pozitiv jocul echipei sale. Astăzi portarul trebuie să-și dirijeze colegii. În ultimul timp am țipat chiar la coechipierii mei“.

SUCCESE... SUCCESE...

Debutul său în echipa națională a fost de fapt o formalitate. În 1954, la Calcuta, U.R.S.S. învingea India cu 6—0. Dar după acest joc au urmat multe partide grele în care Iașin a fost deseori eroul principal. La campionatul mondial din 1958 U.R.S.S. a avut o grupă foarte grea (Anglia, Brazilia și Austria). A ajuns totuși în sferturi de finală unde a fost învinsă de Suedia cu 2—0. Patru ani mai tîrziu, echipa Uniunii Sovietice a trecut din nou de seria jocurilor din grupă (Uruguay, Columbia și Iugoslavia), dar a fost iarăși învinsă de echipa gazdă, Chile.

Doi ani mai tîrziu, însă, Iașin și-a cîștigat o faimă mondială în „Cupa Europei“ — ediția 1960 — cînd echipa U.R.S.S. a învins în finală Iugoslavia cu 2—1 după prelungiri și după un meci senzațional. Presa franceză l-a numit atunci: „Zamora zilelor noastre“. „L'Equipe“ scria: „Iașin a fost în mare formă și ar fi adus orice atac din lume la disperare“. Deși portarul din Moscova era deja în vîrstă de 30 ani, jocul de la Paris a fost începutul carierei sale spre superlativul: cel mai bun portar actual.

Între anii 1962—1964 Uniunea Sovietică a ajuns, ca deținătoarea trofeului, din nou în finala „Cupei Europei“ după ce a întrecut puternica formație a Italiei, a învins relativ ușor pe Suedia, pe Danemarca și ceva mai greu pe Ungaria. În fața a 125.000 de spectatori s-a disputat la Madrid o finală îndîrjită și dramatică. Iașin a jucat din nou un rol principal.

Un an înainte Lev primise titlul de „cel mai bun fotbalist al anului“, o distincție care a revenit pentru prima dată unui portar de fotbal. Cupa i-a fost înmînată la jocul pentru „Cupa Europei“ Suedia—U.R.S.S. 110.000 de spectatori au sărbătorit atunci pe renumitul portar cînd el a luat „Balonul de aur“ în stăpînire.

O amintire la fel de plăcută are Iașin și din anul 1963 cînd s-a disputat la Londra jocul Selecționata lumii.— Anglia. Selecționata lumii, din care făcea parte Iașin, a pierdut jocul, dar totuși Iașin a fost eroul meciului, în numai cele 45 de minute cît a jucat.

Iașin povestește un episod hazliu din țara lui Pelé. La un turneu în Brazilia a fost invitat la Rio de Janeiro în studioul de televiziune unde organizatorii au vrut să demonstreze milioanelor de telespectatori cum Iașin apără cu mare succes loviturile de la 11 metri. A fost instituit un mare premiu pentru această încercare. Un tînăr jucător brazilian a executat trei penaltiuri. Iașin le-a apărat pe toate, devenind idolul telespectatorilor brazilieni. Premiul cîștigat, Iașin l-a făcut cadou unui orfelinat din Rio de Janeiro.

Înaintea campionatului mondial din Anglia, chiar și în Uniunea Sovietică, puțini îi acordau lui Iașin șansa de participare. Dar totuși el a jucat și ca să poți cuprinde toate cuvintele de laudă care i-au fost adresate de gazetarii lumii, ar însemna să scrii o carte întreagă. A fost unul din cei mai apreciați și iubiți jucători ai acestui turneu, demonstrînd astfel că anii nu sînt factorul primordial în randamentul unui sportiv. Citățm numai unele din aprecieri: „Pele nu mai este singurul rege neîncoronat al fotbalului. Eusebio și Iașin au cucerit și ei inimile spectatorilor... Cel mai grav lucru pentru fotbal ar fi... automatizarea lui. Dar, atîta timp cît mai există un Eusebio, un Iașin, un Charlton și un Pelé, cît timp asemenea personalități excepționale apar, acest minunat joc va dăinui“.

Chiar și după campionatul mondial, Iașin nu a trecut în tabăra „pensionarilor“ așa cum preconizau mulți tehnicieni. În 1967 Uniunea Sovietică a învins la Glasgow echipa Scoției, după ce aceasta întrecuse pe campionii mondiali. Anul trecut, cînd la 20 iunie s-au sărbătorit 60 de ani de la înființarea federației din Finlanda, echipa U.R.S.S., dar mai ales Iașin, au făcut un joc entuziasmant la Helsinki, cîștigîndu-și încă mii și mii de admiratori. Ajungînd la frumoasa sumă de 80 de jocuri interțări și pentru meritele sale, Iașin a primit nenumărate distincții, nu numai din partea forurilor sportive. El se mîndrește cu ordinul Lenin și cu ordinul „Steagul Roșu“. La banchetul campionatului mondial din 1966, unde contribuția lui Iașin pentru locul 4 al echipei Uniunii Sovietice a fost substanțial, comitetul de organizare a viitorului Campionat mondial, cel din 1970, din Mexico, i-a acordat lui Lev Iașin distincția de cel mai bun portar al Campionatului Mondial. În același an, după campionatul mondial, el a primit pentru a treia oară premiul pentru cel mai bun portar. Tot în anul 1966, la ancheta tradițională organizată de „France Football“, la care Bobby Charlton a ocupat primul loc, Iașin a fost portarul cu cele mai multe voturi, clasîndu-se pe locul șapte, englezul Banks, din echipa mondială, ocupînd de-abia locul 14.

În două ipostaze ale timpului liber: prinzînd adesea imagini ce merită a fi reținute pe peliculă și cîteodată... pești.

EMOȚIA — UN FARMEC AL SPORTULUI

La întrebarea unui ziarist, dacă el este superstițios sau nu, Iașin a declarat următoarele: „Cred că fiecare sportiv este superstițios în felul lui, dacă vreți să-l numiți așa. Eu unul m-am obișnuit așa de mult cu șapca, încît nu pot să joc fără ea. Mulți ani am jucat cu o șapcă ce se rupsese complet, astfel încît nu mai puteam s-o întrebuințez. Totuși, o port întotdeauna cu mine. Este talismanul meu. La jocuri, o pun lîngă bara porții. La un joc la Marsilia un spectator a reușit să mi-o ia. Cu mare greutate l-am prins și după mari rugăminți el mi-a restituit-o. De atunci, am și mai mare grijă de ea.

Iașin trebuie neapărat să atingă înaintea jocului mingea cu care se va juca. Cum motivează acest gest? „Așa cum timplarul se uită la lemnul pe care trebuie să-l prelucreze, așa și eu trebuie să pipăi mingea cu care se va juca“.

— Sînteți emoționat înaintea unui joc?

— Nu este o taină pentru nimeni că orice sportiv are emoții. Și eu le am înaintea oricărei partide. În cabină doresc să pot fi singur cîteva minute pentru a mă putea concentra. Emoția nu provine însă din frică. Cred că acest lucru este un farmec al sportului.

Timpul liber? Antrenamente, studiu, multe călătorii. Dacă este la Moscova își petrece zilele în același ritm: la 8 scularea; 8,30 terminarea gimnasticii de înviorare. La 11 antrenament. Se antrenează, în afara zilelor înainte și după jocuri, cîte o oră și jumătate pe zi. Restul timpului este afectat studiului, familiei și recreării. Soția sa Valentina, de profesiune ziaristă, și fiicele sale Alionca, în vîrstă de 5 ani și Irina, în vîrstă de 10 ani, sînt rar împreună cu el, dar toți înțeleg greutățile carierei. Și fiindcă o continuare a tradiției fotbalistice în casa Iașin nu e posibilă, soția lui Iașin a spus unui ziarist: „Dacă va veni la modă fotbalul pentru femei, atunci o să mai aveți ocazia să scrieți despre noi“.

Dar, pînă atunci, numele Iașin rămîne în actualitate, prin minunatele isprăvi ale șefului familiei.